

арганізацыямі, уключэнне чалавека ў сацыяльную работу, у сумесную працу, у функцыянаванне розных сацыяльных інстытутаў. Сацыяльны педагог выкарыстоўвае пры неабходнасці ўсё арсенал абароны праваў і інтарэсаў чалавека, дапамагае яму будаваць адносіны з іншымі людзьмі і ўстановамі.

Відавочна, такі аб'ём працы не пад сілу аднаму чалавеку, і таму сацыяльны педагог пры падрыхтоўцы атрымлівае ведаў і пэўным накірунку дзейнасці, якім ён і займаецца ў сацыяльнай рабоце. Так, наш універсітэт рыхтуе сацыяльных педагогаў у сферы вольнага часу, сацыякультурнага, ці, як яго называюць у Еўропе, у сферы анімацыйнага накірунку (аніма--душа). Брэсцкі педагогічны інстытут імя А.С.Пушкіна рыхтуе сацыяльных педагогаў фізкультурна-аздараўленчай сферы. Мінскі педагогічны універсітэт — адукацыйнай. Неабходна мэтанакіраваная праца па арганізацыі падрыхтоўкі сацыяльных педагогаў медыцынскага, прававога, віктымалагічнага і іншых накірункаў.

Сацыяльнай педагогіцы належыць будучыня. Зараз большасць краін Еўропы перажывае своеасабліваю сацыяльна-педагогічную эру, хача склалася сістэма гэтых службаў ужо на качатку ХХ стагоддзя. Беларусь, як еўрапейская краіна, не можа быць у баку гістарычнага развіцця і рана ці позна ўключыцца ў сістэму сацыяльных прапэсаў. Але лепш рапей, бо ад гэтага ў значнай ступені залежыць жыццё грамадства.

Самерсава Н.У.,
аспірантка

ПАДРЪХТОўКА БУДУЧЫХ САЦЫЯЛЬНЫХ ПЕДАГОГАў ДА ЭКАЛАГІчнаГА Выхавання Дзяцей і Падлеткаў

Сацыяльны педагогі арганізуюць сваю дзейнасць з удзелам умоў рэальнага сацыялізму. Змест гэтай дзейнасці тычыцца эканомікі, палітыкі, ізаляцыі, культуры і іншых сфер нашага жыцця. Але найбольш важным для Беларусі з'яўляецца вырашэнне экалагічных праблем. Для таго, каб чалавецтва магло забяспечыць сабе ўмовы для развіцця, неабходна навучыцца рэгуляваць і накіроўваць свае дзеянні, не парушаючы ўмоў экалагічнага існавання. Гэта стане магчымым, калі ў чалавека з дзяцінства будзе сфарміравана маральна-экалагічная свядомасць. Пад ёй мы разумеем сукупнасць ведаў, перакананняў, уменняў дзейнічаць у прыродзе так, каб праблемы суадносін прыроды і грамадства садзейнічалі прагрэсу чалавецтва.

У рэспубліцы і раней рабіліся намаганні па арганізацыі сістэмы экалагічнага выхавання і адукацыі: распрацоўваліся праграмы стварэння і дзейнасці натуралістычных клубаў, навуковых суполак, дамоў прыроды і гэтак далей. Аднак да дзейнасці ў гэтай

галіне прыцягваліся асобы, якія не мелі на тое спецыяльнай падрыхтоўкі. Каб займацца пытаннямі экалагічнага выхавання, недастаткова быць прафесіяналам-прадметнікам: біёлагам, батанікам альбо зоолагам, неабходна быць перш за ўсё тонкім псіхолагам і педагогам, арганізатарам: умець арыентавацца ў тым альбо іншым сацыялізме, умець аказваць уплыў на фарміраванне сістэмы кантэнтнага зместа асобы, умець забяспечыць кансалідацыйную сілу і магчымасцей грамадства ў вырашэнні канкрэтных праблем. Гэтымі якасцямі павінен валодаць сацыяльны педагог. Таму ўключэнне ў праграму падрыхтоўкі будучых сацыяльных педагогаў спецкурса «Сацыяльная экалогія» з'яўляецца справай вельмі важнай, актуальнай і неабходнай.

З мэтай падрыхтоўкі студэнтаў да фарміравання ў іх маральна-экалагічнай свядомасці намі распрацоўваецца прафесіянальна сацыяльнага педагога, дзе вызначана экалагічная функцыя яго будучай дзейнасці.

Ажыццяўленне пэласнай праграмы магчыма толькі пры паяўнасці выпрабаванай сістэмы падрыхтоўкі педагога, якая ўключае прафесійны адбор, змястоўную і матэрыяльна забяспечаную праграму навучання і выхавання, пазааўдыторную работу, дзейнасць студэнтаў па самаадукацыі і самавыхаванню, стажыроўку. Усе гэтыя кампаненты ўзасмазвязаны паміж сабою.

Апрабаваны атрыманы студэнтамі ведаў, уменняў і навыкаў магчыма ў час праходжання імі вытворчай практыкі ў пазашкольных установах альбо ў спецыяльна створаных пры кафедрах педагогікі экалагічных клубах.

Казлоўская Л.І.,
канд. пед. навук,
дацэнт

ДА ПЫТАННЯ АБ КЛАСІФІКАЦЫІ ГУЛЬНЯў

Гульнявая дзейнасць у сферы вольнага часу вельмі разнастайная па канкрэтных формах свайго працягнення. Гульні адрозніваюцца паміж сабой па прызначэнні, характары выкарыстаных аtryбутаў. Вызначэнне асаблівасцей арганізацыі гульнявой дзейнасці патрабуе ўсебаковага вывучэння гульніў. Для гэтага неабходна ажыццявіць іх класіфікацыю, пад якой мы разумеем размежаванне гульняў, заснаванае на пэўных прыкметах. Гэта дазваляе вылучыць разнастайныя групы гульняў, устанавіць унутраны сувязі і адрозненні паміж імі, найбольш поўна ахарактарызаваць іх сутнасць.

Праблемы, звязаныя з класіфікацыяй гульняў, разглядаліся такімі навукоўцамі, як Д.П.Лесгафт, В.Г.Марц, В.М.Церскі, В.М.Усеваладскі-Гернгрос,

Ю.А.Стральцоў, У.А.Разумны і інш. Разгледжаны падыходы да класіфікацыі дазваляюць вывучыць асаблівасці кожнага віду гульні, звярнуць увагу на спецыфічныя прыкметы, іх падзел і абгрунтаваць свой варыянт іх класіфікацыі. Мы прапануем класіфікацыю гульні, якая, на наш погляд, больш адпавядае іх практычнаму выкарыстанню ў арганізацыі вольнага часу.

У нашай класіфікацыі мы вылучаем 4 групы гульні: арганізацыйна-дзейнасныя, пазнавальныя, імправізацыйна-творчыя, гульні для фізічнага развіцця. Асаблівасцю арганізацыйна-дзейнасных гульні з'яўляецца тое, што яны ствараюць поле дзейнасці, у якім апрабуюцца і накіравана фарміруюцца спосабы ўстанавлення дзелавых, сацыяльна-ролевых узаемаадносін паміж удзельнікамі. Змест гульні вызначаецца тыпам прафесійнай дзейнасці, задачамі і асаблівасцямі выканання гульні дзеянняў, гульні імітацыі.

Другую групу гульні складаюць пазнавальныя, ці інтэлектуальныя, гульні. Іх асаблівасць заключаецца ў тым, што набыццям уменняў, прыёмаў і навыкаў на аснове гульнівай формы прымяняюцца ў рэальным пазнавальным працэсе. Да дзеяў групы гульні мы адносім віктарыны, гульні-тэсты, рэбусы, крыжаванкі, анаграмы, шахматы і пашкі, гульні-аукцыёны і інш.

Наступная група гульні -- імправізацыйна-творчыя. Асаблівасць дзеяў групы ў тым, што яны даюць магчымасць іх удзельнікам паспрабаваць сябе ў іншай ролі, ва ўмовах поўнай свабоды, садзейнічаюць устанавленню неабходных узаемаадносін з партнёрамі па гульні і тым самым дазваляюць самарэалізаванню творчы патэнцыял асобы. Імправізацыйна-творчыя гульні маюць на ўвазе дзейнасць іх удзельнікаў ва ўмовах двухплановай сітуацыі. З аднаго боку, ажыццяўляюцца рэальныя дзеянні, а з другога боку, шэраг момантаў гэтай дзейнасці носяць умоўны характар. Пры гэтым сама ўмоўнасць не абстрактная, а суаднесена з якой-небудзь рэальнасцю, якая мадэлюе яе асноўныя характарыстыкі.

Чацвёртую групу гульні складаюць гульні фізічнага развіцця. У працэсе гэтых гульні выпрабуюцца нормы паводзін і ўзаемаадносін ва ўмовах поўнай рэгламентацыі. Характэрнымі асаблівасцямі дзеяў групы гульні з'яўляюцца іх спаротыўны характар, магчымасць мабілізаваць фізічныя здольнасці і валявыя якасці асобы.

Распрацаваная класіфікацыя гульні не з'яўляецца дасканалай, аднак для сферы вольнага часу, на наш погляд, найбольш прыдатная.

Корбут А.А.,
сацыяльны педагог
СШ N 159 г.Мінска

ГУЛЬНЕТЭРАПІЯ ЯК МЕТАД РАБОТЫ ШКОЛЬНАГА САЦЫЯЛЬНАГА ПЕДАГОГА

Спецыяльныя даследаванні паказваюць, што ў дзяцей сустракаецца мноства цяжкіх псіхалагічных планаў, якія патрабуюць своечасовага выяўлення і карэкцыі. Гэта, напрыклад, страта вучэбнай матывацыі, нізкая паспяховасць, неарганізаванасць, канфліктныя сітуацыі з настаўнікамі і аднагодкамі, нізкая самаацэнка, схільнасць да ўдзелу ў асацыяльных груповак, разнастайныя формы неардынарных паводзін і інш. У залежнасці ад змястоўна-псіхалагічнай накіраванасці карэкцыі ў рамках нармальнага антагенетычнага развіцця трэба адрозніваць:

- карэкцыю разумовага развіцця;
- карэкцыю развіцця асобы;
- карэкцыю і прафілактыку развіцця неўратычных стапаў і неўрозаў.

У залежнасці ад форм арганізацыі псіхалагічнай дапамогі з мэтай вырашэння карэкцыйных задач у працы сацыяльнага педагога можна вызначыць тры яго віды: лекцыйна-асветніцкую, кансультацыйна-рэкамендацыйную і ўласна карэкцыйную работу ў форме індывідуальнай і групавой карэкцыі.

Спынімся больш падрабязна на характарыстыцы гульнетэрапіі як найбольш універсальнай формы карэкцыі ў малодшым школьным узросце.

Гульнівая дзейнасць у гэтым узросце можа быць з поспехам выкарыстана як для карэкцыі асобы дзіцяці, так і для развіцця яго пазнавальных працэсаў, фарміравання ідэальнага (унутрапага) плана дзеянняў, мыслення, памяці, маўлення, развіцця зносін. Таму без перабольшвання можна сказаць, што гульні ў гэтым узросце з'яўляюцца універсальнай формай карэкцыі, забяспечваючы і высокі ўзровень матывацыі ўдзелу ў карэкцыйных занятках, і шырокія магчымасці мэты накіраванага фарміравання розных формаў псіхічнай дзейнасці.

Тэарэтычныя меркаванні былі правераны ў практычнай дзейнасці сацыяльнага педагога з дзецьмі 8-гадовага ўзросту.

Мы паспрабавалі распрацаваць метадыку псіхакарэкцыйнай работы з малодшымі школьнікамі сродкамі гульні, г.з. вызначаную сістэму гульні, якія спрыяюць карэкцыі некаторых цяжкіх псіхалагічных характараў. Пры падборы гульні мы максімальна ўлічвалі інтарэсы, схільнасці і пажаданні дзяцей. Акрамя таго, мы вывучылі практычныя паводкі даследуемых памі дзяцей. Гэта дазволіла змадэліраваць сітуацыі, якія забяспечылі б поспех дзяцей у працэсе гульнівай дзейнасці. Мы распрацавалі серыю курсавых, аб'яднаных агульнай назвай «Сваімі рукамі».